Published and distributed under permit (No. 761), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXX. | Число 46. | Джерзи Ситі, Н. Дж., понеділок, 27. лютого, 1922. | VOL. XXX. | No. 46. | Jersey City, N. J., Monday, February 27, 1922. | THREE CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

СПОДІВАЮТЬСЯ, ЩО СЕНАТ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ ПРИЙМЕ 4-ДЕРЖАВНИЙ ДОГОВІР З НОВОЮ ЗАСТОРОГОЮ

ВАШИНГТОН, Д. К., 24. лютого. — Ґомітет заграничних справ сенату нині радяв над новою застерогою, яка мала-б бути додана до 4-державного договору (Америки, Англії, Франції і Японії) у справі Тихого океану, який ухвалила розоружна конференція і потім президент Гардинг предложив сенатови до затвердження.

Ту нову застрогу предложив заграничному комітетови сенату сенатор Брандеґі, республіканець з Канетикат, по нараді з президентом Гардингом.

Сенатор Брандеґі не предкладав сеї застороги яко опінії президента Гардинга, але члени комітету розуміли, що президент Гардинг на таку застрогу згодився.

Ся застрога звучить:

„Злучені Держави орзуміють, що у вступі до договору і в умовах сього договору нема зобовязань до оружної сили, ані до союза, ані нема зобовязання приєднатись до якоїнебудь оборони".

Переважна часть республіканців і демократів в сенаті, що були за застрогами, є за сею пропозицією, але всетаки нема однодушної згоди на неї.

Сенатор Джансон з Калифорнії є і проти сеї пропозиції, а також кажуть, що і сенатор Бора з Айдаго не згодиться на неї.

Президент Гардинг, як оповідають в сенаті, дуже невдоволений сенатською опозицією і сказав, що як сенат не полагодить як слід справи договору, то се кине тінь на Злучені Держави, що тут не вміють робити мира і заключувати мирових договорів.

ТЯЖКА ДОЛЯ БОНУСА ДЛЯ ВЕТЕРАНІВ І ПРОПОНОВАНОГО ПОДАТКУ ВІД ПРОДАЖИЙ.

ВАШИНГТОН, Д. К., 24. лютого. — Республіканські члени буджетової комісії палати послів Конґресу заявились проти заведення загального податку від продажий для покриття бонуса для бувших жовнірів американської армії вчасі світової війни.

СЕНАТОР СМУТ ПРОТИ СКОРОГО СТЯГАННЯ ЕВРОПЕЙСЬКИХ ДОВГІВ.

ВАШИНГТОН, Д. К., 24. лютого. — Сенатор Смут з Юти, котрого президент Гардинг вибрав яко одного з пятя членів комісії для справ аліянтських довгів, заявив, що якби Америка настоювала тепер на сплаті аліянтами довгів, то се спричинило би шкоду для американської заграничної торговлі і промислу.

Він сказав, що він є за тим, аби Европа звернула Америці цілу позичку разом з процетнами, але не тепер а пізнійше, тоді як европейські держави вже зможуть заплатити. Колиб їм прийшлося платити тепер, то вони фінансово тяжко потерпіли би, а із зруйнованими фінансово краями годі було-б Америці мати торговельні зносини.

СЕНАТОР РІД ДОМАГАЄТЬСЯ УСУНЕННЯ АМБАСАДОРА ГАРВІ.

ВАШИНГТОН, Д. К., 24. лютого. — Сенатор Рід заявив нині в сенаті домагання, щоби правительство Злучених Держав відкликало амбасадора Джорджа Гарві в Лондоні за його промови на ріжних приняттях, в яких говорить, що Америка не воює з ідеалізму але з власного бизнесу, або висловлюється за союзом Америки з Англією.

СПРАВА ПРИЗНАННЯ МЕКСИКАНСЬКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА.

ВАШИНГТОН, Д. К., 24. лютого. — Президент Американської Федерації Праці був у президента Гардинга і домагався признання правительства Мексика.

Президент Гардинг відповів йому, що американське правительство не змінило своєї політики у відношенню до Мексика.

ДЕРЖАВНИЙ УРЯДНИК НА ЗЛОЧИННІЙ ДОРОЗІ.

ВАШИНГТОН, Д. К., 24. лютого. — Урядник в міністерстві війни, чоловік жонатий і батько троїх дітий, признався нині, що висилав листи до богатих Американок у Вашингтоні, в яких вигрожувався їм, коли не зложать йому певних сум гроший.

ВЕЛИКИЙ ВИБУХ ДИНАМІТУ.

ШИКАГО, ІЛЛ., 24. лютого. — Нині вечером повстав великий вибух динаміту недалеко Арґо, біля шикаґовського каналу.

Вибух наробив великої шкоди, а можливо, що і спричинив смерть кільнох людий.

НОВИЙ ВЕЛИКИЙ ПАСАЖИРСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 24. лютого. — Сюди прибув нині вперве новий великий англійський пасажирський корабель „Гомерік". Він є власністю англійської компанії „Вайт Стар Лайн"; має 42,000 тон містоти; 777 стіп довгий і 122 стопи високий. Се шестий з ряду [illegible] пасажирський корабель у світі.

СПРАВА ШКІЛЬНИХ ПІДРУЧНИКІВ НА ПІДКАРПАТТЮ.

На руки комісії по справам виготовлення підручників для шкіл Підкарпаття вплинуло кілька конкурсових праць, що трактують про граматичний бік підручників. Видний член цеї комісії проф. університету д-р М. Вайнґерт, признав граматику мови підкарпатських Українців ,уладжену пером Панкевичем, першою граматикою, що йде до вимогам генерального статуту.

ГОРЕ УКРАЇНЬСКИХ ДІТИЙ У ЛЬВОВІ ПІД ПОЛЬСЬКИМ НАЇЗДОМ.

Українська школа вправ (дівоча), цілий курс, не має приміщення, так що учительки мусіли учити дітий у себе в дома.

Українська школа вправ (хлопяча) має науку тільки пополудни і то в зимних і неосвітлених кімнатах.

Українська академічна ґімназія в салях, у яких відбувається наука, не є зовсім опалювана, а хлоп цям кажуть приходити до школи. Наслідком зимна богато дітий тяжко занедужало.

ПОЛІЦІЯ ШАЛІЄ.

До села Шайно на Ковельщині частенько навідуються жандарми. То все було наїзджали до свойого камрата учителя місцевої української школи (вчителює у нас особа, яка в минулому році була польським жандармом!), а це на третий день різдвяних свят замаулося їм провести час в українському оточенню. Пяні жандарми розігнали наших парубків з вечерниць, одногож парубка, що пробував було опиратися, тяжко побили. На останку звязали парубка та всіляко знущалися над ним.

ДОЛЯ ЧОЛОВІКА ПРАЦІ У ЛЬВОВІ

Каліку, робітника Евстаха Левковича, помивача шиб, арештувало двох поліцаїв, за се, що власних цукорні при ул. Станислава не бажав собі, щоби його шиби мити підчас морозу. Левкович, що мав тільки умову з господарем камениці, очевидно зареаґував на напасть цукорника. Се коштувало його досить, бо стручено його з драбини; хтось вкрав йому мошонку з грішми; а поліція замкнула бідолаху на 5 днів до арешту. Найгірше одначе се, що батяри в тюрмі побили Левковича по хорій голові за се, що нічого не приніс зі собою угостити їх.

ТИФ У ТЮРМІ.

З тюрми при ул. Баторія у Львові доносять:

Появився тут тиф. Кількох уже відвезено до шпиталю, між иншими агента поліції Маліка. В келії пролежав кілька днів у великій горячці. По відвезеню переведено дезинфекцію, одначе тільки ліжка, на якому хорий лежав.

Епідемія та прибере більші розміри, бо прибувають нові арештанти з місць заражених, як н. пр. з бараків на Янівському, де тиф на добре загостив.

Чистота в тюрмі лишає богато до бажання. Тиф ширить ся з водою. Воду з водопроводу можна дістати тільки через кілька годин денно (2 — 3), впрочім воду черпають з одного басійну, в якому вязні (посмітюхи) мачають брудні коновки, ріжні баняки, а перед кількома днями один вліз туди з ногами. Тюремні власти заборонили мати якенебудь начиння до переварення води. Щоби увязнений не міг з дому одержати переварену воду і чай, заборонено це подавати у фляшках.

ПРОВОКАЦІЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.

Українська школа у м. Матіїві на Ковельщині перетворена в польську, де українська мова викладається як предмет. Після того більш свідомі громадяне позабирали своїх дітий зі школи та вчать їх дома. Дійшло до того, що на шість учительських сил всього на всього 80 учнів, в тому числі коло 15 католиків. Ось тоді Поляк інспектор задумує зменшити штат учителів; і як ведеться, звільненню підлягають тільки Українці. Алеж, мусить відбутися все на якійсь підставі. Й дійсне... Приїздить до нас інспектор, списує з учителя Маґдича (він раньше, при польській таки владі був директором української школи), обвинувачуючи його в насильній „українізації польських дітий" Підставою до такого обвинувачення є — як каже інспектор — писана скарга дітий на учителя. Диво дивне твориться, коли вже діти першого року навчання (що не в стані лівої руки відріжнити від правої!), притягуються до огидної провокаторської роботи!

ПО СМЕРТИ КОРОЛЕНКА.

З Полтави доносять, що на могилу Короленка зложено багато вінців з написами на ріжних мовах. Тіло письменника віддано за дозволом родини і його самого лікарській секції. Мозок і серце поступлять до музею научних знаходів.

ЯК ЗАХОРОНИТИ СЕБЕ ВІД ПРОСТУДИ.

Здається нема людини, якаб не знала що значить простудитись, але мабуть не всім відомо, що простуда заразлива і що її спричиняють маленькі незримі зародки (мікроби), так звані катаральні мікробоки. Простужена людина, що неуважливо кашлає, пчихає або розбалакавшись бризгає слиною, перекидає ті зародки на здорових і може їх таким способом заразити. Коли орґанізм ослаблений тяжкою працею, недоїданням, хоробою або-ж непоміркованням життям, тоді ті мікроби розмножуються і викликають признаки простуди. Людина може відразу почути, що вона простуджена, але буває, що носить ті зародки в собі якийсь час, поки вони розвинуться і вбються в силу.

Щоби охоронитися від зараження, треба уважати, щоби не приступати близько тих, хто кашляє, пчихає, плює або бризгає слиною. Розуміється там де люде мусять збиратися купою, як ось при роботі, або товпиться, як буває по вагонах і трамваях, там небезпеку зараження виминути годі. Одначе єсть один певний спосіб, щоб захоронитись від простуди, а сей певний спосіб — се добре здоровля. Коли людина фізично здорова і міцна, то мікроби простуди її не пошкодять. Міцний і здоровий орґанізм, хочби й заразився, має силу перемогти зародки зараження.

Щоби тіло окріпло і не піддавалося простуді, треба скільки можливо жити на відкритім воздусі; вдихати свіжий воздух правильно, спокійно і глибоко; мешкання часто провітрювати.

Также треба призвичаїти тіло до холодної вони; однаково чи купатися чи ставати під зимний душ чи обмиватися цілому холодною губкою, але робити се правильно що дня, найліпша зранку. Хто не привик до холодної води, той мусить помалу звикати. Найліпше намочити губку в літній воді, приблизно яких 105 степенів (Фаренгайта) і витиснути воду собі на плечі на груди і на рамена, так щоб голова лишилася сухою а ціле тіло було облите водою. По кількох днях знизити температуру води до 80 степенів по тім до 75, і так постепенно до 45, що є звичайна температура води в водопроводах. Звикаючися таким способом холодною водою людина захоронить себе від того, що звичайно називають простудою. Обіг крови поправиться, віддих стане глибший і більш правельний і цілий орґанізм скорше опреться зараженню.

До здоровля причиняється, коли на протязі кождого дни випивати пять до шість склянок холодної води. Вода облегчить травлення і поможе орґанізмови вичиститися від отруй, які по собі лишає нестравлена їжа.

Розуміється, важно щоби відповідно одягатися, легше в літі, теплійше зимою. Одначе тепла одежа ніколи не повинна бути така тяжка, щоби не давала свобідно рухатися, щоб занадто розгріватися. Зимою особливо важно захоронити від зимна ноги і плечі. Плечі потребують ліпшої охорони як груди, що вже природно захоронені грубшими мускулами.

Врешті, що треба робити, коли не дивлючись на всю ту охорону і обережність людина таки простудилася. Сейчас іти до ліжка, добре накритися, положити собі на ноги гумовий мішок згорячою водою, випити склянку горячого молока або лимонаду і на другий день рано перед сніданиям зажити „епсом солтс" або „рошел солтс". Коли до 24 годин пацієнт не поправляється ліпше, тоді на всякий случай безпечній-

ЯК „ПРОЛЄТАРСЬКИЙ" БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ УРЯД ГОСПОДАРИТЬ ПРОЛЄТАРСЬКИМИ ФОНДАМИ?

МОСКВА, столиця Московщини, 30. січня. — Больщевицький уряд ухвалив на перших 9 місяців 1922 року 556,028,069 золотих рублів на армію і 72,000,000 золотих рублів на фльоту, або разом на американські гроші 264 міліони долярів.

Сі видатки обчислено згідно з потребами теперішнього стану большевицької армії, яка виносить понад півтора міліона душ.

На поживу для війска і обрік для війскових коний призначили большевики на сей час $79,000,000, значить більше ніж Америка досі дала помочі для російських областий, навіщених нещастем голоднечі.

Платня російських жовнірів місячно виносить 10,000 рублів (около 10 американських центів), за які можна купити один фунт хліба. Офіцири беруть 15 разів більше, а командирі дивізій 80 разів більше. („Пролетарська рівність!)

На „Чеку" („чрезвичайку", то є надзвичайну комісію нищення контр-революції) призначено на сей час $10,000,000.

Найвисша економічна рада ,яка має відбудовувати російський промисл, дістала на той час $77,000,000; хліборобство $26,000,000; просвіта $61,000,000; комісаріят здоровля $58,000,000.

Всі видатки мають виносити 1,877,000,000 золотих рублів, а сподіваний прихід 1,647,000,000 золотих рублів; значить недобір виніс би 230 міліонів золотих рублів або $115,000,000.

ЗАМІТКА. — Як видно, большевики, таксамо як капіталісти, найбільше видають на війну, бо аж третину усього буджету. Розуміється, що через ту воєнничу і заборчу політику терпить просвіта, хліборобство, відбудова краю, таксамо як і в капіталістичних державах. Але найгірше терплять вмираючі з голоду міліони бідних селян і робітників ,бо є міліони на обрік для військових коний, але нема нічого для голодних пролетарів.

Признакою большевицької справедливости є і те, що жовнірам платять тільки гроший на цілий місяць, що можуть за них купити собі фунт хліба, та що так „зрівнали" з ними офіцирів, що платять їм по 15 і 80 разів більше аніж простим жовнірам.

Розуміється, що комісари тисячі і міліони разів більше мають ніж і ті офіцири та прості жовніри. Але богато званих та мало ізбраних — Леніном.

ПЕРЕГОВОРИ В СПРАВІ АМЕРИКАНСЬКО-НІМЕЦЬКОГО ТОРГОВЕЛЬНОГО ДОГОВОРУ.

БЕРЛІН, 24. лютого. — Тепер тут відбуваються вступні переговори між тутешньою американською амбасадою і німецьким міністерством заграничних справ у справі заключення між Америкою і Німеччиною торговельного договору.

Справа сього договору далеко більше складна ніж мирового договору і тому, безперечно, мине більше часу, заки сі вступні переговори увінчаються успіхом.

З'ЇЗД ПРЕМІЄРА ПУАНКАРЕ З ПРЕМІЄРОМ ЛОЙДОМ ДЖОРДЖОМ.

БУЛЬОНЬ, Франція, 24. лютого. — Французький премієр Раймонд Пуанкаре і британський премієр Давид Лойд Джордж стрінуться тутки завтра для обговорення ріжних питань про недалеку економічну й фінансову конференцію в Ґенуї, в Італії.

Заступникови посадника міста Бульонь поручено вчера вечером, щоби приготовив дім свого уряду на конференцію премієрів, яка зачнеться завтра о 3-ій годині сполудня.

ПУАНКАРЕ ПРОГРАВ З НОТАМИ І ВЕРТАЄТЬСЯ ДО РОЗМОВ.

ПАРИЖ, 24. лютого. — Лойд Джордж і Пуанкаре зїдуться завтра в Бульоні, у Франції, для обговорення найважнійших питань теперішньої міжнародньої політики.

В рішаючих кругах в Парижі прийшли до переконання, що тепер далеко тяжше вести переговори при помочі нот аніж при помочі розмов. За останніх шість тижнів премієр Пуанкаре своїми нотами до Англії нічого не осягнув, а розмови бувало приносили успіхи і за один день. Длятого докоряють премієрови Пуанкаре, що він зі своїми нотами програв і се вважають його першою дипльоматичною невдачею.

Тепер Пуанкаре хоче направити сю невдачу розмовою в Бульонь.

Ся розмова має обняти такі питання:

1. Предложенне, щоби ґенуенська конференція зачалась аж по Великодні.

2. Щоб участь російського большевицького уряду не потягла за собою правного його признання аліянтами.

3. Щоби, як відмовиться большевицькому урядови правного признання, можна було з Росією привернути торговельні зносини.

4. Щоби заяву, яку зложено в Кан, у Франції, що держави будуть здержуватись від взаїмного нападу на себе, принято яко просту резолюцію а не яко формальну умову.

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ ЗАЧАЛА ПОЛІТИКУ ОЩАДНОСТИ.

ЛОНДОН, 24. лютого. — Комісія ощадности, якої головою є сер Ерик Геддес, предложила тепер знова зменьшення буджету. Комісія радить, щоби майже 9 міліонів фунтів стерлингів (около 40 міліонів долярів) заощаджено у видатках уряду кольоніяльного і податкового ,а 3 міліони фунтів з воєнних пенсій.

Загалом, комісія обмеження видатків винайшла 87 міліонів

ЧИ Є У ВАШІЙ МІСЦЕВОСТИ ВІДДІЛ У. Н. СОЮЗА НАЙБІЛЬШОЇ І НАЙСОЛІДНІЙШОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБІТНИЧОЇ?

ЯК НЕМА, ТО КОЖДИЙ СВІДОМИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН ПОСТАРАТИСЯ, ЩОБИ ЗАСНУВАТИ ЙОГО.

ДО ЗАСНОВАННЯ НОВОГО ВІДДІЛУ У. Н. СОЮЗА, ПОТРЕБА НА ПОЧАТКУ НЕ МЕНШЕ ЯК 6 НОВИХ ЧЛЕНІВ.

ПО БЛИСШІ ІНФОРМАЦІЇ ТРЕБА ЗГОЛОШУВАТИСЯ ЛИСТОВНО НА АДРЕСУ ГОЛОВНОГО РЕКОРДОВОГО СЕКРЕТАРЯ У. Н. СОЮЗА:

I. KASHTANIUK,

P. O. Box 76, Jersey City, N. J.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЗНОВ ІМҐРАЦІЙНИЙ ЗАКОН!

Величезною більцюстю голосів, бо 280 голосами проти 36, палата послів американського конґресу рішила продовжити ще на один рік обовязуючу силу іміґраційного закона, обмежуючого число нових іміґрантів до 3 процент іміґрантів, уже перебуваючих тут в 1910. році. Серед звичайних умов таке велике число законодавців, заявляючихся за продовженнем життя законови могло означати признанне для закона; коли його продовжають, можнаб подумати, що певно не чому инчому, як тому що він показався добрим законом, справедливим, практичним і корисним для суспільности.

Та сього не можна сказати про іміґраційний закон. Ще як його мали ухвалити, проти нього повстала велика частина американської суспільности, а передусім ті, що самі родилися поза межами Америки і до неї дісталися яко іміґранти. Вони звертали увагу законодавцям на його несправедливість; але конґрес, покладаючися видно на свій висший законодатний розум, не звертав уваги на сі остороги і ухвалив його. Противників законопроекта потішено тим, що се мовляв тимчасова законодатна міра, випливаюча буцімто з хвилевих, повоєнних умов, що його ухваляється всего на рік, а по році знесеться.

Настав реченець обовязуючої сили закона. Не було треба ждати довго, щоби переконатися, хто мав слушність: чи всезнаючі законодавці, чи широка безголосна, сіра іміґрантська маса. Нині по більше як пів річнім виконуванню закона можемо сказати з усякою певностю, що закон сповнив всі побоювання його противників, а то й ще більше. Досвід доказав повну його безглуздність, практика довела основно його непрактичність. Він не охоронив Америки перед новими іміґрантами, бо мимо нього за 5 перших місяців по його заведенню приїхало сюди понад 234 тисячі нових іміґрантів. Він не дав можности Америці вибирати таких іміґрантів, яких вона бажає, і хто знає, чи власне його постанови не дають в практиці першеньство зручним крутарям. Зате сей закон наляг страшним тягаром на міліони людий, бажаючих іміґрувати до Америки. Найтяжче було тим, що продавали все добро, купували зелізничі та корабельні карти та спішили з ріднею до воріт Америки, поки вони ще отворені, на те лише, щоби застати їх уже замкненими і вертатися домів без майна. Іміґраційний закон потягнув за собою невисказані болі, розчаровані надії для соток тисяч нових іміґрантів. Він означав для неодного повну економічну руїну. Дійшло до того, що навіть американський уряд, покликаний виконувати ухвалений конґресом закон, уважав за відповідне пустити до Америки півтора тисяча іміґрантів, яких він після всяких законних правил повинен був завернути!

Мимо сього конґрес збирається тепер продовжити життє сьому законови, глупому, несправедливому, непрактичному, кривдячому. Продовжаєсь йому життє на рік після того, як через пів року говорилося про потребу його зміни. Ішли вісти про ріжні нові проекти. Говорилося про те, як його треба зреформувати. Урядники відбували конференції та радили, якто добре булоби перебирати іміґрантів на тамтім боці океану, охороняючи їх згори перед величезними ризиковними коштами дороги. І по піврічних дебатах над добром Америки і іміґрантів палата послів постановляє продовжити іміґраційний закон ще на один рік!

Коли конґрес не заверне з дороги і коли іміґраційний закон остане законом на ще один рік, то виставить собі сим уже незнищений памятник законодатної нездібности та злочинної байдужности для інтересів свого краю та терпіння людий у світі.

ПОЛЬСЬКА КОМЕДІЯ З ВИЛЕНСЬКИМ СОЙМОМ.

(Кореспонденція „Свободи").

Всупереч усім заходам Литовців і Білорусинів Поляки таки урядили комедію у столиці Литви. Дня 1. лютого о год. 10 рано у Вильні урочистою службою божою в катедрі почалася комедія зоольоґічного польського імперіялізму на загарбаній чужій землі. „Соймову проповідь" виголосив перекінчик латинський ксьондз Кулеша, який не говорив ні про святе письмо ні про церкву, тілько про історію Польщі і про те, що Польща має історичне право, грабувати всі народи, які колись обрабовувала.

О год. 12½ розпочали Ляхи перше засіданне сойму на чужій землі. Отворив його наперед дзвінком а потому безличною брехнею презес їх „Тимчасової правительственної комісії" п. Мейштовіч, також перекіньчик. Поневоленне чужої землі Білорусинів і Литовців назвав „освобожденнем" її й дякував Пілсудському й Желіґовському за грабіж тої землі. Такої безсоромности було за багато навіть ляцьким „послам", що шахрайством і насильством дісталися до того сойму і вони мовчанкою відповіли на зазив, щоби віддати честь тим Ляхам, що погибли при грабунку чужої землі. Тоді відізвалася совість навіть у того перекінчика й він — пробував доказувати, що Ляхи нікого не насилували при сих виборах і не шахрували їх, хоч ніхто їм того не закинув у салі, бо правні господарі тої землі усунулися від комедії грабіжників.

Найстарший віком з ляцьких комедіянтів арцибіскуп Гриневечкий, також перекіньчик, так доказував „права" Ляхів до загарбаної землі:

„Нех бендзе похвальони Єзус Христус! Бог міцніщий від тих, що не люблять Польщі. Тут той перекіньчик оповів чомусь цілу свою життепись, надзвичайно скучну і закінчив свої баламуцтва так: Ся земля належиться Полякам, бо тут їх багато вмерло і лежить у могилах, бо тут є Матка Боска Остробрамска, бо тут жив колись святий королевич Казімерж. Потому сказав, що хоче вже вмирати бо постарівся.

Ся „промова" так знудила всіх, що зараз по ній замкнули засіданне сойму і пішли на обід. Потому почали Ляхи сваритись над тим, кого вибрати маршалком того комедіянтського сойму. Сварка тревала страшенно довго. До сеї пори, як се пишу, вона ще нескінчена. Польські соціялісти взяли також участь у тій негідній комедії й сварилися над тим, що їм належиться найлівіще місце, „ошуюю" хочуть сидіти.

Вся виленська земля з остогидженнем дивиться на ту комедію ляцьких грабіжників.

Вильна, 1. лютого, 1922.

Правдомовний.

ПОЛЬСЬКА ПОЛІТИКА СУПРОТИВ УКРАЇНИ.

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи").

Зміна кабінету у Франції викликала не малий вереск в Польщі. В першій хвилі було чути голоси про зміну заграничної політики і т. п. Та вістки з Парижа успокоїли дещо Варшаву. Поенкаре бореся за Польщу, Поенкаре є за союзом англійсько-французько-польським, Поенкаре приятель „ойчизни", кричали польські часописи. Та з Лондону приходили і инші вістки: Англія не піде на „монкі бізнес", в Лондоні сміються кури з союза з Польщею і т. д. Се знов засмутило Польщу і зажурило дуже польських політиків. Поляки аж просяться назвати Англію союзником, мимо сего що Лойд Джордж називає авантурниками а Бальфур каже, що польської політики ніхто не знає чи иншими словами, Поляки самі не знають, що роблять. Англія подивившися на „курс гроший" сказала, що не хоче такого союзника, якого фіру гроший можна купити за одного фунта стерлінґів. — А тут і з Вільном „тяжка справа", східна Галичина і чути не хоче ні про автономію ні про спільне пожиття „з братнім народем", риський договір не признаний західними державами, договір з Чехією наробив квасів і в Варшаві і у „заприязненого народу" Мадярів, до того і марка штигулькає, а між Німцем й Росією приходить до щораз більшого порозуміння. Франція далеко, а тут з одного боку Німці, з другого Росія і Україна. „Політичне тиснення" на Польщу зі сторони тих сусідів величезне; около 200 міліонів против кільканайцять міліонів Поляків; на окраїнах усюди чужі ворожі народи, на случай „заверухи" „зрада" з усіх сторін, в середині і комунізм даєся чути і шипить велика юрба партій. Вкінци і в „союзній Франції" даються чути щораз неприхильнійші голоси в сторону Варшави. Так пр. „Ржечпосполіта" з 7. січня с. р. наводить голос французького професора Сееля, який каже між иншим, що Польща домаючися границь з 1772 р. хоче накинути ярмо на ті народи, що колись були під її пованнем. „Поляки насамперед кинулися на Україну. Вигнані з України большевиками і ґнані аж до мурів Варшави, знайшлися о два кроки від остаточної погибелі. Французький ґенерал сконсолідував їх сили. Побідили! В трактаті заключенім в Ридзі зробили блуд, анектуючи землі російські (чи українські? прим. авт.) Скорше чи пізнійше рахунок той зістане вирівнаний. — Три роки минуло від хвилі, коли Польщу приведено до життя. Сей короткий час вистарчив, щоби стратила ті симпатії, які мала завдяки довгим мукам. Англія не криє своєї неохоти. Мала бути чинником рівноваги а стала чинником — неладу. Боюся, що упадемо жертвою ілюзії.

„Сила Польщі лежить в хвилевій слабости її сусідів". Се останнє реченнє Польща гаразд знає, та польським імперіялістам здаєся, що зможуть вдержатися між двома валами ведучи політику як найбільше пажерливу, котра втягає що раз то нові чужі землі як довго сусуди за слабі. Певна річ, що мудра Польща бачивши, що сталося з Австро-Угорщиною, повинна би вдоволитися етноґрафічними границями і користати зі свого положення як коридор торговельний між Сходом а Заходом. Та такої Польщі нема і мабуть не буде. Усі Поляки так праві як ліві стараються що сил поширити свою „ойчизнуматку" усюди, де тільки колинебудь була польська нога. Ріжниця між правими а лівими є лише мала в тактиці, та ціль тасама: скольонізувати і спольщити загарбані землі; тут Поляки нічим між собою не ріжняться.

Щоби осягнути сю ціль працюєся передівсім над знищеннем тих національно свідомих чужих земель, які ніколи не згодяться жити під одним дахом з Польщею; се відноситься головно до Схід. Галичини. Польща знає, що всякі автономічні теревені на нічо не придадуться, що Українці в східній Галичині за свідомі і надто добре знають „братні наруд", щоби згодилися жити в Польщі. Тож тому усіми силами і терористичними средствами нищиться передівсім українську інтелінґенцію, свідомих селян і робітників; в сей спосіб думає Польща в протягу короткого часу винищити свідомий елемент, а з оставшою збіднілою масою народньою, якій вже нині заповідаєся, що не сміє називатися „Українцями" а „Русінами", Польща думає дати собі легко раду. Збруч має стати не лише фізичною границею, але і кордоном, що має положити конець українським змаганням получитися в одну самостійну цілість і витворити штучно ріжницю між Українцями придніпрянськими а придністрянськими. І так „Ржечпосполіта" з 5. січня кричить: „Уживаючи назви „Українець" попираємо тих самих авантурників, з котрими мусимо щодня боротися; признаємо мимоволі їх аспірації і розбиваємо єдність державну в її найслабшім місци". Так видимо, що „польський брат" знає добре, де його болить! І тому зі скаженостю кричить: „Можуть за Збручем жити „Малороси" чи „Українці" то річ обоятна, але в „ржечипосполітей" є тільки „Русіні" ". — Тут бачимо як „на долоні" цілу польську політику супротив східної Галичини. Підчас коли тут зрезиґнувалося з несення „висшої культури" і лише тером нищиться увесь свідомий елемент, то на Волині діеся те саме, оскільки т. зв. просвітна акція стрічає опір свідомого елементу. І тут нищиться національну свідомість, та усьому тому даеся або стараєся дати закраску несення „висшої культури", що має на цілі витворити польонофільську орієнтацію, яка має противділати „сепаратистичним" змаганням галицьких Українців і яка би служила підставою до сотворення одної „од моржа до моржа". Принайменче попирає сю акцію Пілсудскі і польські соціялісти. Се не давні часи, як „Рідний Край" одушевлявся проєктом соціяліста Ґолувка, котрий хотів зробити з Волині „український піємонт" (Се був би вже другий, бо оден зробили Поляки на Бриґідках!) Не було би се великою несподіванкою, коли би на Волині засів воєвода Яцків або инший „поржондни Русін", яких Польща держить на складі на всякий случай. Бо що Поляки незріклися ще претенсій до Чорного Моря, се видимо з „Ржечпосполітої". Сей сам Фр. Равіта-Ґавроньскі, що в однім числі пише, що для Польщі „обоятна річ" хто є за Збручем, сей сам в иншім числі ось як: „Проба получення т. зв. України з Польщею на підставі федерації була передвчасна, недозріла для новоутвореної держави ґрізна і непокоюча а з многих инших зглядів неможлива. Трактат риський зробив конець тим мріям федераційним. Та квестія відношення України до Росії не може бути нам обоятна зі огляду на „стан посядання польскі". Та се, що здавалося на віки страченим, вертало до нас добровільно, тим дорозше, що свідоме і сильне свідомостю". — Бачимо, як грубо миляться ті, що думають будьто би Польща вже набрала розуму і зріклася дурних думок про „стан посядання".

В тій самій „Ржечпосполітій", що є зеркалом польських імперіялістичних забаганок, читаємо звіт з відчиту ґрафа Потоцького. Польський ґраф оповідає, як то Поляки були „розсадниками добродійств західної культури" (розсадили вони тої „культури" серед наших Гуцулів стільки, що до віку годі з неї вилічитися!), як то велося „просвітну діяльність", як по упадкови царату заложено на Україні в протягу 9 місяців 2.500 шкіл народних з 80.000 учениками, 40 шкіл середних і університетську колеґію в Київі з 800 слухачами. — **А галицьких Українців за приватний університет саджаеся до арешту!** — І каже ґраф дальше дословно: „Нині Поляки з України перебуваючи в гостині на корінно польській землі не засипляють справи і виробляються на всесторонню фахову еліту, щоби в кождій хвилі, коли буде спосібність, туди вернути до своїх варстатів і відограти перворядну ролю в економічнім відродженню України"! Се значить по нашому: вернути на Україну і будувати Польщу, приготовляти ґрунт під одну „од моржа до моржа". Сего Поляки не зречуться, доки не дістануть такої лекції, щоби їм відхотілося нести „високу культуру" на завсігди.

Та ся будуча „од моржа до моржа" є нині лише темою балачок по каварнях і предметом „історії для польскіх дзеці". Польські „реальні" політики видять нині свою ціль в знищенню Українців, а оскільки се фізично не можливе в їх поріжненню, бо лише тим можна недопустити до сполуки поділеної України. Злука українських сил, спільне діланнє українського народу, се для Польщі одно з найбільших небезпек і чим більше Українці сваряться за „точки і противмаки" в партійних програмах, тим більша радість у Варшаві. Як довго „велика Україна" позістане лише предметом партійних балачок, так довго в Варшаві сплять польські політики спокійненьком сном; та тим тяжше боротися сим, що опинилися під ляцьким нагаєм і тим довше мусять зносити тортури „висшої культури"; та і тим довше валяються по „польскіх мястечках і столици" ці, що вірили і мабуть еще вірять в невинного польського вовка.

Нині великі сусіди Польщі слабі. Та в будуччині мусить се змінитися. Тож Польща стараєся терором закріпити „стан посядання" і оглядаєся за союзниками; перша річ се був союз з Румунією. Чому? Бо так одна як і друга держава має чужі українські землі, бо одну з другою лучить „спільність інтересів", се є здусити Українців, яких завоювалося а не допустити до утворення самостійної України такої, яка упімнулася би о свої землі. І дивне а радше дуже сумне явище, що у нас були і є люди, що вірили в приязнь обох тих держав і або вдавали, що вони перехитрять „циґанів", або думали, що отаманську булаву можна купити за ціну терпінь кількох міліонів поневолених братів. — Так Польща як і Румунія в справах проти українських виступають разом і одна другу попирає. Над дальшим розширеннем сего союза, який в будуччині все таки був би за слабий, працюеся так в Варшаві як і в Букарешті. Ворог скріпляєся, а ми не можемо позбутися навіть духових кордонів. І мимо гіркої лекції, яку не оден дістав від „союзників" все таки є люди, що стукають до польських воріт, думаючи, що зайдуть до святині свободи, а не видять за воротами ненаситного вовка і „культурного" смітника!

Франкфурт над Меном, Німеччина,
21. січня, 1922.

С.

КІЛЬКО ПООДИНОКІ ГРОМАДИ ЗЛОЖИЛИ ДОСІ НА ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ.

Ч. 1056

(13-тий виказ).

До дня 18. лютого 1922 р., зложили українські громади в Америці на Позичку Національної Оборони слідуючі суми:

1. Chicago Ill.	$8,310	100. Frankfort Heights, Ill.	100
2. New York City	5,240	101. Houston, Texas	100
3. Philadelphia, Pa.	5,185	102. Phillipsburg, N. J.	100
4. Jersey City, N. J.	3,606	103. Ramey, Pa.	100
5. Cleveland, O.	2,905	104. Titusville, Pa.	100
6. Woonsocket, R. I.	2,845	105. West Park	100
7. Newark, N. J.	2,760	106. Braddock, Pa.	95
8. Hamtramck, Mich.	1,810	107. Erie, Pa.	95
9. Brooklyn, N. Y.	1,550	108. St. Michael, Pa.	95
10. Scranton, Pa.	1,455	109. Central Falls, R. I.	90
11. Buffalo, N. Y.	1,356	110. Gary, Ind.	90
12. Elizabeth, N. J.	1,350	111. Granville, N. Y.	90
13. Perth Amboy, N. J.	1,230	112. Vandergrift, Pa.	90
14. Syracuse, N. Y.	1,225	113. Lawrence, Mass.	85
15. Chester, Pa.	1,177	114. Tams, W. Va.	85
16. Detroit, Mich.	1,110	115. New Britain, Conn.	80
17. Carnegie, Pa.	1,075	116. Toledo, O.	80
18. Rochester, N. Y.	1,065	117. Willimantic, Conn.	80
19. S. S. Pittsburgh, Pa.	985	118. Bridgeport, Conn.	75
20. Shamokin, Pa.	915	119. Canonsburg, Pa.	75
21. Minneapolis, Minn.	870	120. Minersville, Pa.	75
22. Baltimore, Curtis Bay, Md.	805	121. Portland, Oreg.	75
23. Passaic, N. J.	800	122. Sanquoit, N. Y.	75
24. New Haven, Conn.	775	123. Spring Valley, N. Y.	75
25. Manville, R. I.	755	124. West Pullman, Ill.	75
26. Wilmington, Del.	745	125. Benwood, W. Va.	70
27. Wilkes Barre, Pa.	740	126. Camden, N. J.	70
28. Centralia, Pa.	710	127. Plainsboro, N. J.	65
29. N. S. Pittsburgh, Pa.	630	128. Speonk, L. I., N. Y.	65
30. Bayonne, N. J.	565	129. Palmer, Mass.	60
31. Amsterdam, N. Y.	562	130. So. Deerfield, Mass.	55
32. Little Falls, N. Y.	560	131. Dawson, Pa.	50
33. St. Joseph, Mo.	550	132. Harvey, Ill.	50
34. Allentown, Pa.	530	133. Keipert, Pa.	50
35. Boston, Mass.	520	134. Lorain, O.	50
36. Yonkers, N. Y.	510	135. Majestic, Ky.	50
37. St. Louis, Mo.	475	136. New Castle, Pa.	50
38. Millville, N. J.	465	137. Phoenixville, Pa.	50
39. McKees Rocks, Pa.	460	138. Plainsfield, N. J.	50
40. Trenton, N. J.	435	139. Port Jervis, N. Y.	50
41. Manchester, N. H.	425	140. Simpson, Pa.	50
42. Hanover, Rhone Sta., Pa.	405	141. Smoke Run, Pa.	50
43. Bakerton, Pa.	400	142. Taylorville, Ill.	50
44. Cohoes, N. Y.	370	143. Winding Gulf, W. Va.	50
45. Olyphant, Pa.	360	144. Hammond, Ind.	45
46. Auburn, N. Y.	355	145. Middletown, N. Y.	45
47. Avoca, Pa.	355	146. Turners Falls, Mass.	45
48. Shenandoah, Pa.	336	147. Middle Village, N. Y.	40
49. McAdoo, Pa.	325	148. Adams, Mass.	35
50. Addison, Conn.	320	149. Bairdford, Pa.	35
51. Bridgeport, Pa.	315	150. Decatur, Ill.	35
52. Jamaica, N. Y.	315	151. Whitinsville, Mass.	35
53. Cornell, N. Y.	300	152. Mahanoy City, Pa.	30
54. Youngstown, O.	300	153. Slickville, Pa.	30
55. Providence, R. I.	280	154. St. Francois, Mo.	30
56. Utica, N. Y.	280	155. Wellsburg, W. Va.	30
57. Frangford, Phila., Pa.	275	156. Bentleyville, Pa.	25
58. Stapleton, N. Y.	275	157. Elmira, N. Y.	25
59. Altoona, Pa.	270	158. Fall River, Mass.	25
60. Rossford, O.	245	159. Johnstown, Pa.	25
61. Arnold, Pa.	215	160. Leisenring, Pa.	25
62. Holyoke, Mass.	210	161. Loomis, N. Y.	25
63. Wilton, N. Dak.	210	162. Lopez, Pa.	25
64. Mattituck, N. Y.	205	163. Mahanoy Plane, Pa.	25
65. Racine, Wis.	205	164. Oxford, N. J.	25
66. Rome, N. Y.	205	165. Putnam, Conn.	25
67. Yorkville, O.	200	166. River Falls, Wis.	25
68. Jeanette, Pa.	195	167. Rutland, Vt.	25
69. Paterson, N. J.	195	168. Unity Sta., Pa.	25
70. Stamord, Conn.	195	169. Warren, R. I.	25
71. West Easton, Pa.	190	170. Webster, Mass.	25
72. Ambridge, Pa.	185	171. Westbury, N. Y.	25
73. Woodhaven, N. Y.	185	172. West Rutland, Vt.	25
74. Desloge, Mo.	180	173. Worcester, Mass.	25
75. Northmapton, Pa.	180	174. Bath, Pa.	20
76. Harra, Okla.	175	175. Bayside, N. Y.	20
77. Wilwaukee, Wis.	175	176. Carlisle, W. Va.	20
78. Washington, D. C.	175	177. Hazleton, Pa.	20
79. Glastonbury, Conn.	165	178. Taylor, Pa.	20
80. Lancaster, N. Y.	150	179. Aliquippa, Pa.	15
81. St. Paul, Minn.	150	180. Augusta, Ga.	15
82. Hartford, Conn.	145	181. Binghamton, N. Y.	15
83. Kansas City, Kan.	145	182. Des Moines, Ia.	15
84. Northumberland, Pa.	145	183. Monessen, Pa.	15
85. Danbury, Conn.	140	184. Auburn, Wash.	10
86. Bethlehem, Pa.	140	185. Battle Creek, Mich.	10
87. Mt. Carmel, Pa.	140	186. Blue Stores, N. Y.	10
88. Whitestone, N. Y.	137	187. Brockton, Mass.	10
89. Astoria, L. I., N. Y.	135	188. Carson, Minn.	10
90. East St. Louis, Mo.	135	189. Coal Ridge, O.	10
91. Carteret, N. J.	130	190. Crabtree, Pa.	10
92. Coaldale, Pa.	125	191. Crompton, R. I.	10
93. Wheeling, W. Va.	125	192. East Douglas, Mass.	10
94. Peoria, Ill.	115	193. Garfield, N. J.	10
95. North Tonowanda, N. Y.	115	194. Glen Carbon, Pa.	10
96. Latrobe, Pa.	107	195. Harrison, N. J.	10
97. Nanticoke, Pa.	105	196. Ironwood, Mich.	10
98. Olean, N. Y.	105	197. Leechburg, Pa.	10
99. Pittsfield, Mass.	105	198. Long Island, N. Y.	10

199. Lyon Falls, N. Y.	10
200. Madison, Ill.	10
201. Malvern, Pa.	10
202. Mishawaka, Ind.	10
203. Ogdenburg, N. Y.	10
204. Oxford Furnace, N. J.	10
205. Parksville, N. Y.	10
206. Ramsen, N. Y.	10
207. Rockland Lake, N. Y.	10
208. Sayesville, R. I.	10
209. Seymour, Conn.	10
210. Washington Depot, Conn.	10
211. Westport, Mass.	10
212. Westerly, R. I.	10
213. Williamstown, N. J.	10
214. Williams Wille, N. Y.	10
215. Ansonia, Conn.	5
216. Cambria, Pa.	5
217. Chalfont, Pa.	5
218. Gorham, N. Dak.	5
219. Hadley, Mass.	5
220. Nemacolin, Pa.	5
221. Watervliet, N. Y.	5

Не ждіть на нікого!

Не здавайтесь на нічию поміч!

Організуйте позичку у Вашій місцевости самі сейчас!

Гроші висилайте на адресу:
**DIPLOMATIC REPRESENTATIVE OF GALICIA, (Dept. 2)
1901 Columbia Rd., N. W.,
Washington, D. C.**

ЛИСТИ ЗІ СТАРОГО КРАЮ.

(Лист з Чехословаччини до Григорія Мисака в Перт Амбоґ, Н. Дж.).

Дорогий Грицю!

Доношу Тобі, що від нашого президента Петрушевича прийшла тут певна відомість, що наша Галичина має стати самостійною державою. Ся справа є тепер в руках Найвисшої Ради, яка має її небавом вирішити. Від свого домагання наше правительство не відступить.

Коли би Найвисша Рада сказала, що Галичина не може бути самостійною, то в той час мали би її зробити невтральною, на взір Швайцарії. А як би і сей проєкт перепав, то вже тоді напевно дадуть нашому краєви повну автономію, зі своїм війском і соймом, так як мали Мадяри за Австрії.

На таку автономію Поляки присталиб і вони хочуть конче з нами годитись, але наш президент обстоює цілковиту самостійність і чекає на вирішенне Найвисшої Ради.

На всякий спосіб один з трох наведених висше проектів мусить бути вирішений і длятого ми маємо надію вернутися вкоротці під синьо-жовтим прапором на нашу рідну земличу, де зачнемо самі господарку, а не Лях проклятий!

Поляки вже довший час кричать по своїх ґазетах, аби польське правительство як найскорше погодилося з нами, бо инакше Польщу чекає в короткім часі такасама катастрофа, яка постигла Австрію 1918 року.

Поляки почули, що круто з ними і з їх політикою, що наробили в Галичині забогато ріжних лайдацтв, і тепер жеруться межи собою як пси. Вони поділилися на ріжні партії і одні на других нарікають та одні другим закидають, що не треба було провадити війни з Українцями, а треба було в добрий спосіб погодитися з ними. І так Ляхи видять, що своєю брехнею не можуть нічого вдіяти, тож зачинають самі з собою жертися. Що наварили, то мусять тепер самі зжерти, а як зжеруть, то мабуть тим задавляться і такий буде конець „благородній" польській політиці.

Я хотів написати дещо і до Галичини за нашу справу, але тепер Поляки завели дуже остру цензуру в Галичині і не допускають там жадних відомостий із заграниці.

—o—

(Лист з села Передільниці, пов. Добромиль, писаний до Григорія Косовського в Вілмінґтон, Дел. Імени автора з відомих причин не оголошуємо).

Передільниця, 20. жовтня 1921

Дорогий Товаришу!

Питаєшся мене, що тепер в Галичині чувати. У нас нема нічого доброго і Ти про се знаєш напевно з ґазет. У нас тепер є спис населення, а перепроваджують його Ляхи в ось такий спосіб:

Приїхало польське війско до нашого села. Заповіли день конскрипції і наказали, що ніхто не сміє в той день з села виїздити чи виходити, а хто поважиться сей наказ переступити, то того будуть на поли стріляти.

Коли прийшов назначений день, то люди на польський наказ не зважали, бо знали, чого Ляхи хочуть... Кождий утікав з села, де тільки міг. Люди ховалися по садах, по ямах і по всіх закутинах. У хатах не остався ніхто крім немічних старців. Узброєні на остро ляцькі банди ходили від хати до хати, лапали, кого могли, і силували до писання.

Але така конскрипція не вдалася. Ляхи так тим розлостилися, що злапали нашого війта і збили його до непритом-

ности. Мала надія, щоби він від тих тяжких побоїв виздоровівся. Ті посіпаки хотіли зловити і нашого священика, але йому вдалося ще заздалегідь утечи з села.

Тепер ми мусимо годувати польських жандармів і жовнірів, і то не якбудь годувати! Ляхи кажуть собі давати мясо, масло, сир і молоко, а коли хто скаже, що в него таких річий нема, то вони самі убивають наші кури і кажуть собі варити; а як ні, то бють людий стільки, скільки їм подобається.

А ще Ляхи приходятв до хати і насміваються з нашої мови і з нашої віри.

У нас тепер нема жадного життя. Люди жиють зі страхом, бо за марну річ бють у звірський спосіб. Я вже Тобі писав, що Ілька Пінчика збили палками і гроші забрали.

Питаешся, чи є у нас яка школа і чи діти вчаться. Так. Школа є і діти ходять до школи, але що з того... Ти сам знаєш, що в нас нема ані одного Поляка, а Ляхи прислали до нас польську учительку, яка бере діти на силу і вчить їх польської мови. Є і наша учителька, Українка, котру утримують українські товариства, але не знати, як довго втримають, бо дуже тяжкі часи. Польська учителька є на державній службі і ставить себе далеко висше від нашої.

Оттак Ляхи роблять з нами, що самі схотять.

Написав би я Тобі далеко більше, але боюся, бо Ляхи затим дуже пильно слідять, і як би мене зловили, то вже мені не жити!

Ви, котрі жиєте в Америці, є щасливі, бо тут люди жиють гірш пекла. А ще зазначу, що таке пекло є не лише в нашім селі. По цілий нашій Галичині Ляхи ходять бандами від села до села і вчать покори „почціви руські людек". От в другім від нас селі, в Трушевичах, здичілі Ляхи прикладали баґнети до грудий старців і веліли їм: писати або вмирати! Залякані люди казали, що вони не вміють писати; тоді ляцькі бандити веліли їм робити криски, а відтак писали вже самі, що тільки хотіли. Перестрашені люди зі слезами в очах і з болем в серци мусіли робити криски, бо инакше чекала їх страшна кара!

Так то Ляхи ґаздують у нашім рідним краю. Як лише дізнаються, що хтонебудь є свідомим Українцем, то того зараз беруть і арештують, нібито він сему винен, що люди не хотять записуватися.

———o———

(Лист Івана Околота, родом з села Хишевич, пов. Рудки, студента віденського університету, до свого стрика Івана Стеціва в Нортгемтон, Па.).

Відень, 27. падолиста 1921.

Дорогий Стрику!

Ви певно й не тямите вже цего, колись маленького, цікавого й веселого хлопчика, котрий так часто любив заходити ко свойого стрика до склепу, щоби дістати від него кілька бонбонів. Хлопчик цей Івасем називався. А прізвище його було Околот. Пригадуєте собі? Отже цей Івась пішов до ґімназії. В році 1913. здав матуру з відзначенням та записався на фільозофію. Не судилось одначе йому іти вибраною дорогою до поставленої собі цілі. Світова війна захопила його. Будучи безперервно 27 місяців на фронті, по розпаді Австрії, яко австрійський поручник, вступив в ряди українських борців за волю і належні національно-політичні права свойого бідного, поневоленого й оплюгавленого народу. Довго держались українські ряди проти ворожого насильства, а вкінці таки уступити мусіли перед французькими скорострілами й італійськими гарматами. Уступили з оружем в руці, але не здались. Уступили, щоби на широких степах Великої України переносити невисказані муки голоду й холоду, а вкінці вимерти від тифу. А тим, котрим доля судила мимо цего всего остатися ще при життю, не можна було вертати до Галичини. Там їх ждали гнилі й вогкі довгомісячні кримінали — кара за це, що сміли ставати в обороні свойого поневоленого народу, що сміли проти ворожої, наїзницької нахабної сили організувати силу відпорну, що не хотіли добровільно вложити на свій карк ляцького ярма. Вони тепер їдять гіркий прошений хліб на чужині. Одні в Чехах, другі у Відні. І мимо цего, що борятьєя на чужині з **голодом** і **холодом**, вони не піддаються, не опускають рук, не тратять надії на кращу будучність свойого народу, але працюють для його найвищого добра, для державної незалежности українського народу. Працюють усіми можливими їм способами.

А одним зпоміж них є і Ваш братанець, цей колишній веселий, безжурний Івась, а тепер 31-літний, зі знищеними нервами, з підірваним здоровлем, матеріяльно незабезпечений Іван. Він мимо того, що лишив у Галичині, у ненайкращих обставинах жінку і дитину, вертатися там не може так довго, аж доки справа політично-державної приналежности Східної Галичини не буде вирішена.

———o———

(Лист Теодора Ґоя з села Руди, пов. Рогатин, до Івана Вовка в Нюарку, Н. Дж.).

Руда, 28. жовтня 1921.

Поважаний Товаришу!

Напишу Вам, як тут перепроваджується польська конскрипція. Всі війти з нашого повіту дістали розказ, аби 1. жовтня вислали фіри по конскрипційних комісарів. Се начальники громад зробили.

Приїзджає до села комісар і приказує війтови, щоби він скликав усіх людий до запису. Війт той приказ виконав, але люди писатися не йшли. Комісар пересидів цілий день (се було в суботу), але не записав ані одної душі. В неділю він приїхав знов, але вже не сам, а з жандармом. Почали ходити по хатах, але людий вдома не застали, бо всі були поховалися. Знайшли лише кілька старих баб, котрих присилували до запису. Такасама історія повторилась і третого дня.

Після того взявся до роботи сам повітовий староста. Він завізвав до себе всіх сільських війтів і кождому приказав привести з собою кількох місцевих господарів. Прикликаним війтам і господарям староста велів скликати всіх людий у кождій громаді, щоби вони порадилися, чи будуть записуватися, чи ні. Відповідь мали дати зараз на другий день.

Що зробили з тим старостинським припорученнем війти з инших сіл, я не знаю (переказували мені деякі люди, що ніхто нічого старості не відповідав), але наш війт скликав був цілу громаду, яка перевела ухвалу, що всі люди будуть писатись, але тільки тоді, як староста позволить вибрати громаді двох своїх людий, котрі будуть контролювати комісаря, чи він запише кождого так, як дотичний чоловік йому скаже, і що кождий наш громадянин не сміє записуватися яко польський горожанин, але яко чоловік, остаючий під польською окупацією. Цілу ту ухвалу списано на папери і окремим післанцем відіслано до староства.

На другий день замісць конскрипційного комісаря прийшов до села жандарм і зачав розпитувати по селі, хто то на громадській раді поставив внесенне щодо тої окупації. Десь від когось довідався, що се зробив Ґой. Він хотів того „злочинця" арештувати, але Ґой занюхав письмо носом і зробив так, що він жандармів видить, але жандарми його —

ЗАЧНІТЬ ТЕПЕР КУПУВАТИ

MAGNOLIA

і

STAR MILK

І ЩАДІТЬ ПРЕМІЙОВІ КАРТКИ НА ЦІННІ ПРЕМИ

Пішліть на котру небудь адресу на противній стороні преміййової картки по ілюстровану преміййову лісту.

„Виплатиться щадити премійові картки".

ні. І вже так два тижні перейшло.

А що по других селах не виробляють, то аж страшно подумати! Наприклад Пуків обставили довкола машиновими крісами, декотрих людий арештували, а село дочиста врабували. Забрали худобу, збіже, всі статки й достатки. Тесаме зроблено в Бабухові, Вербилівцях і в инших околичних селах.

(Лист Василя Безпятого з Чехословаччини до Миколи Путаса в Байон, Н. Дж.).

Йозефів, 28. жовтня 1921.

Дорогий Брате!

Складаю Тобі сердечну подяку за Твоє братерське відношенне до мене, що Ти одинокий з моеї родини відчуваєш моє тяжке положенне на чужій земли і є свідомий того, чого ми тут, яко частина українського війска, очікуємо.

На Твоє бажанне опишу Тобі теперішне положенне своє і взагалі цілої нашої бриґади, яка находиться на еміґрації на чеській території.

Се, що Ти пишеш, що наші старшини (офіцири) роблять нам кривду, се є неправда! Наші старшини терплять нужду разом з нами, або і гірше від нас. Вони дістають усього 5 корон і з того мусять себе убрати. Аж жаль дивитися, як наш старенький полковник (оберштляйтнант) мусить сам усяку фізичну роботу робити. Я тобі кажу, що се брехня, яку розсівають наші вороги.

Тому місяць, як Польща зажадала від чеського правительства, щоби всіх українських еміґрантів, котрі находяться на чеській території, віддати до Польщі. Поляки сказали, що Українці хотять іти до дому, але їх чеське правительство і наші старшини не пускають. Отже приїхала польська місія до Праги, щоби всіх Українців стягнути до Галичини. Коли зробили збірку цілої нашої бриґади і запитали, хто хоче їхати до дому, себто до Галичини, то межи стрілецтвом і старшинами запанувала на хвильку гробова тишина, а відтак, мов з одних могучих грудий, вирвався громом наш гимн-протест: „Не пора Москалеви й Ляхови служить!" І так Поляки відїхали без нічого.

Такесаме лихо і там в Америці. Наші вороги, Ляхи, Москалі і наші кацапи з Галичини, стараються всякими способами пошкодити нашій справі, яка якраз тепер мається вирішити антантою.

Щоб осягнути свою ціль, Ляхи завели в цілій Східній Галичині конскрипцію (хоч не мають до того права) і всіх Українців силують до підпису, що нібито вони добровільно годяться бути під Польщею. Всі села і міста обставили канонами, бо люди не хотять підписуватися. Наші люди на всі запити Ляхів мають лиш одну відповідь: „Коли хочете щонебудь у нашій справі говорити, то віднесіться до нашого правительства, якого президентом є др. Евген Петрушевич, і до нашої армії, яка находиться на чеській території".

От довідуюся з ґазет, що в нашім селі, Отиневичах, навіть Поляки не хотіли підписатися на Польщу. За се богато нашого народу сидить по тюрмах і богато людий гине від ляцьких побоїв.

Коли, дорогий Брате, читаеться книжку під заголовком „Кровава книга", то серце пукає з жалю за своїм народом, котрий терпить такі тяжкі муки під польським окупантом.

Наші браття в Канаді видно, що розуміють нашу національну боротьбу за визволенне Східної Галичини зпід Польщі, бо навіть вислали відпоручників до держав антанти в цїли визволення нас з польського ярма. Українці в Америці також нам чимало помагають, але вони ще забогато слухають тих одиниць, котрі нанялися на службу до Ляха і до Москаля.

Не піддавайся, дорогий Брате, всяким брехням супроти нашого правительства, плюй в очи всяким зрадникам і не трать віри, що незадовго в нашім столичнім Львові засіяе наш синьо-жовтий прапор!

———o———

В другім своїм листі, з 3. падолиста 1921, Василь Безпятий пише таке:

Дорогий Брате!

Моє поводженне значно погіршилося з. тої причини, що нас перенесли до табора в Йозефові. Сей табор далеко гірший ніж у Німецькім Яблоннім. Крізь шпари в дверях і стінах вітер до середини снігом завіває, а тут убратися нема в що. Се вже трету зиму приходиться нам страждати. Лях, котрий на кождім кроці старається пошкодити нашій справі, думає, що зимою наших стрільців примусить повернути до Галичини під польське ярмо. Але даремні його старання, бо в нашого стрільця є вже на стільки національного почуття, що він не дасться зрадити тоді, коли наша справа мається вирішити державами антанти.

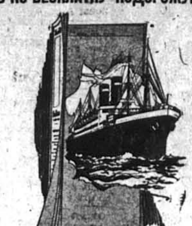
Не можу більше писати, бо зимно в руки. Лиш не забувайте за мене (се просьба до трох членів родини пишучого) і пришліть яку поміч, бо прийдеться згинути в зимних, неогрітих бараках.

Пашпорти, шифкарти, справи старокраєві найскорше, найтаньше полагоджує Канцелярія Нотаріяльна.

T. J. HRYCEY CO.,
329 S. 4th St.,
PHILADELPHIA, PA.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЇДЕТЕ ДО СТАРОГО КРАЮ?
НАПИШІТЬ ПО БЕЗПЛАТНУ ПОДОРОЖУЮЧУ КНИЖКУ

ЗНАЄТЕ ЯК ПОСТАРАТИСЯ О ПАШПОРТ?
СКІЛЬКО МОЖЕТЕ ВЕСТИ ПАКУНКІВ?
ЗНАЄТЕ ВСІ ПОДРОБИЦІ ПОЛУЧЕНІ З ЇЗДОЮ?

ЗАМОВТЕ сю книжку. Вона написана у Вашій мові. В ній знайдете все що треба Вам знати. Коли хтось скаже Вам про сі справи, можете забути: як однак маєте сю книжку можете колинебудь подивитись в ню і знайти що маєте робити. Вона не коштує ані цента. Ви дістанете також повні інформації про United States Line кораблі. Чи Ви їдете першою, другою або третою клясою, будете мали вигоду добру і чемну обслугу.

Знаменита Трета Кляса

ПАСАЖИРИ третої кляси можуть дістати з 2, 4 або 6 ліжками кабіни. Осібні кімнати для родин. Там є покої до курення, розмов, читальні і просторі поклади для проходу. Йожива першої якости і її є доволі. Не бійтесь попросити кельнера о другу порцію. Особиста опіка дітий які їдуть самі і для фамілій з дітьми. Тут є переводчик завше на Ваше покликанне, доктор для Вашої опіки і банда яка грає люблені Вами мельодії.

Пришліть сей Купон з Долини

ПРИШЛІТЬ сей купон днесь. Не забудьте дістати сю книжку яка скаже Вам що робити в часі їзди. Вона не коштує нічого. Вишліть купон сейчас.

(КУПОН)

До **U. S. SHIPPING BOARD, Passenger Excursion Dept. 260 BS., 45 Broadway, New York City.**

Прошу вислати мені безплатно Вашу книжку подаючу інформації і другі факти про U. S. Lines кораблі.

Моє імя ....
Ч. ул. або R. F. D. ....
Місто .... Стейт ....
Число виїзджаючих осіб .... (Дорослих) ....
(Дітий) .... (Немовлят) ....

UNITED STATES LINES

45 BROADWAY, NEW YORK CITY
Moore & McCormack, Inc. — Roosevelt Steamship Co., Inc.
United American Lines, Inc.

U. S. Shipping Board, 45 Broadway, New York City
Passenger Excursion Dept. 260 BS

УКРАЇНСЬКІ ІМІҐРАНТИ І ІМІҐРАНТКИ!

ЯК ХОЧЕТЕ ОБЕЗПЕЧИТИ СЕБЕ АБО РОДИНУ НА СЛУЧАЙ СМЕРТИ, КАЛІЦТВА АБО ХОРОБИ, І БУТИ ПЕВНИМИ, ЗАПОМОГИ НА СЛУЧАЙ НЕЩАСТЯ, — ПРИСТУПАЙТЕ ДО НАЙСТАРШОЇ, НАЙБІЛЬШОЇ ТА НАЙБОГАТШОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ, ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ДО ЛАСКАВОЇ УВАГИ!

Отсим повідомляємо наше Шановне Громадянство, що **Книгарня У. Н. Союза (Ukrainian Publishing and Printing)**, яка донедавна містилася в льокали під числом **30 East 7th Street, New York, N. Y.**, находиться тепер в домі У. Н. Союза в Джерзи Сіти.

Всі ті наші Вп. Земляки, котрі мали якенебудь діло з „Книгарнею У. Н. Союза в Ню Йорку, будуть ласкаві відноситися тепер з усякими справами, входячими в обсяг друкарства і книгарства, на адресу:

"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

Усі замовлення, як у меньшій так і в більшій скількости, ми полагодимо відворотною почтою совісно, ретельно, щиро і по можливо найнизших цінах.

Дякуючи за дотеперішну прихильність до нашої інституції і надіючися дальшої звязи з Вами,

Остаємо з високим поважаннем

Адміністрація „Свободи".

ВЯЧЕСЛАВ БУДЗИНОВСЬКИЙ.

МОСКОВСЬКИЙ ГОРОД

НА ЗАПОРОЖУ.

Оповіданне з другої половини 17-сотих років.

(Продовженне).

(8)

— Вже по першій неділи такого пекла — тягнув дальше Ухач — я зміркував, що ми всі покінчимо так, як покінчили всі ті, що ходили класти підвалини під новий царський город над Невою. Я бачив, що й ми всі дамо наші кістки на підвалини сего найновійшого московського города... Я рішився втечи... Лишити всьо... вози, коні... воли Москалі вже зїли... Я рішився втечи, хоч би голий, щоби себе спасти і, як Бог поможе і добрі люди, видобути з пекла сина й решту недомученого народу.

— Стрівай! — перебив Батюк. — Параню! Іди до чабанів... Марко мабуть нині дома. Іди до него. Нехай сідає на коня, гонить до полковника і попросить його, щоби не гаючися приїхав до нас. Таки зараз. Нехай скаже, що діло дуже важне.

Розповідай дальше, — візвав Батюк Ухача, коли Параня вернула і сказала, що Марко вже пігнав.

— Я рішився втечи, хоч би голий. Моє щасте, що така думка мучила мене, ще заки ми прийшли на місце. Я через весь час походу призирався околици, силкувався затямити довжину зробленої дороги, в якім місци, в яку сторону збочуємо. Се прийшлося мені не тяжко, бо знаю, якими дорогами ходить сонце, а й на звіздах дещо розуміюся. Се, що я замолоду чумакував, та що неба було мені тоді провідником, тепер стало мені впригоді. Я також затямив, де який хутір по дорозі, хоч ні я, ні хто инший в поході не бачив одної оселі, одного житла людського. Але, що тут або там мусять жити люди, я зміркував з того, що провідник походу подекоди збочував з дороги, хоч шлях був рівний і сухий, начеб нарочно сотворений для возів. „Вимицають якусь оселю, щоби їх ніхто не бачив", думав я. Заки ми дійшли на місце, наш похід обійшов величезним каблуком часть степу і се...

— То мабуть сей степ, — перебив Батюк, — кругом мого хутора... вигін.

— Отсе хотів я сказати. Я здогадувався, що в окруженій нами стороні живуть наші люди, яким Москалі не хочуть лізти в очі. Я дуже добре затямив сей півкруг, котрий наш похід оминув. Я не сумнівався, що там або село, або зимівка, або взагалі оселя якоїсь душі і то нашої душі. То було ід западови від місця, де наш похід станув. Ти відгадав, що то був твій хутір... Я втік і все прямував ід западови, та зайшов... під твою собаку... Ось і все.

— Ми й так не будемо лягати спати, — промовив Батюк — бо мусимо дожидати полковника. Заки він надіде, розкажи, як ти втік... Хиба, що ти зморений і ляжеш відпочати.

— Ні! Попоївши, я віджив. Розкажу решту... як я втікав.

— Параню, принеси меду!

— Ну... тепер не піду спати, хоч би для самого меду. Від коли чорти вихопили мене з моеї хати, я пив лише воду і то з ріки. Мій мід випили Москалі.

Ухач потягнув меду і розказував дальше:

— Я рішився втечи. Обміркував спосіб і розказав про се синови. Він завзявся, очивидно, втікати зі мною. Але я думав инакше. Обійко булаб справа більше замотана. Не повелось би зробити се або те обом рівночасно, то се було би здержало другого, або й цілком справу попсувало би. Певнійше й скорійше було мені самому вихопитися і привести поміч для ратовання других. Я передумав, куди втікати. Про вимощену нами дорогу з холма через млаку в сухий степ не мож було й думати. Саме тому, що се була найвигіднійша і найбезпечнійша дорога, Москалі найбільше пильнували її. Треба було через лісисту млаку і то ід западови, бо я в тій стороні вітрив людські житла. Але саме туди було найгірше і найнебезпечнійше багно. За те саме через ту непрохідність ліса по сім боці табору, Москалі найслабше пильнували його. В ночи сим боком ходили тільки два вартові. Бувало, що тільки один.

— Аби проховзнутися крізь хащу, якою покритий був край холма — думав я — та проміжпні позрубуваних дубів! Високий ліс на холмі, бачте, вже був зрубаний... Потому в млаку, та туди, де найгустійший ліс. „Навкруги кождого дерева при самім його пни мусить бути його корінь", думаю. „Сей корінь не дасть православній душі глубоко поринути в болоті. Коли би й запався, то руками обійму пень, та видобудуся з того тіста. Так від дерева до дерева, чейже доберуся до сухого степу. Хоч би зараз відкрили утечу, то через млаку погоня не піде і дерева заслонять перед кульками".

— А диби? — замітила Параня. — Виж казали, що вас на ніч зачиняли в диби.

— Дибами я не журився... журився, що правда, та не дуже. На диби я вигадав ключ... я не сумнівався, що ним відчиню. Нам позволяли в ночи палити огні. Ночі були, бачте студені, і до огнів приходили грітися також вартові. На добавок з тих огнів московська сторожа мала ще одну користь. Як коло нас горіли огні, то було також ясно. Сторожа могла вже з далека бачити, чи ми лежимо на місци, чи може, хто з нас встав і відходить. Той огонь в ночи коло мене я загадав використати. Розжарити яке зелізо і ним пропалити диби, мов пилою прорізав.

— Не дурний ти хлоп, — похвалив Батюк — бігме не дурний... Ага... я цілком забув... Маєш люльку?

Ухач зітхнув важко та почіхався в потилицю.

— Люлька є, та що з того, коли не маю того зіля...

Ухачеви розтягнулася губа від уха до уха, бо Батюк кинув на стіл капшук.

— Ще лиш отсего зіля мені хибувало — промовив урадуваний, напихаючи люльку. — Ще коби сина видобув з того пекла! Кождий з нас лягав спати зі своїм знарядем, щоби рано, як лиш встане до роботи, вже мав у руці. Лише сокиру відбирали, або який инший струмент, котрим можна би прорубати, чи розрізати диби. Я робив рискалем, тож спав разом з ним. З сеї лопати я зробив ключ до відчинення дибів. Роботу треба було робити край самісінької млаки і в такім місци, в якім вартовий не легко підгянув би, що я коло дибів майструю. А то тим більше, що при такій роботі огонь мусів бути сильнійший ніж бував звичайно. Роззираючися на краю холма, я знайшов два здоровенні дуби повалені поперек себе. Кут між ними був розчепірений до млаки. Дуби цілком заслонювали з трех боків чоловіка, що сидів при огни між ними. Між ті дуби я переніс моє леговище. До роботи приготовлявся пару днів. Одно, щоби Москалі привикли до того, що там моє леговище і перестали підглядати мене. Друге, до моеї роботи потрібний був сильнійший огонь. Я збирав поволи та зносив грубше і здоровіще суче. Одного дня, я вже розпрощався з сином і в ночи взявся до роботи. Розпалив більший огонь і як вже була велика купа грани, всунув у грань лопату. Ноги з дибами я звернув до вогню, щоби розжарену лопату просто з огню покласти на диби. Вже хочу витягати лопату, а тут за моїм вухом:

— Посунься, сукін син! Нехай я загріюся! — крикнув Москаль, що тут вартував, і дав мені стусана чоботом в бік. Хотів, бачте, сісти на колоді, а я, лежачи під колодою, завалив йому собою дорогу.

— А ти сукін син! — і ще раз копнув мене — не бачиш, що лопата в огни?! Зараз вийми!

Я вийми́в, вже червону. Троха не тріснув з жалю і досади. Москаль між тим набивав люльку...

— Сукін син! Чуеш?... Ще гірший син! Мені тяжко згинатися. Ти вже й так при вогни. Бери люльку, понюхай як пахне і поклади вуголь.

Подаючи люльку, знов копнув мене. Сперечатися було небезпечно. Я вигорнув вуглик, поклав на махорку і віддав люльку. Перед хвилиною я гадав, що вже на волі, а тут, ось що сталося. Чорт надніє Москаля. Розпука обезсилила мене. Хвилю лежав я мов без духа, гей би хто довбнею провалив мені голову. Але се не довго було. По хвилині цілковитої зневіри мене опанувала страшна жадоба волі. Як чоловікови чогось страшно забагнеся, то він зразу бачить всі перепони меншими, ніж вони справді є. Віра в успіх раз у раз кріпшає і нарешті чоловік вмовить в себе, що коби лиш спробував, то діло безпечно увінчаєся успіхом. Так було і в мене. Лиш треба поміркувати, як взятися за діло. Зразу згадав я підсунутися до Москаля, вхопити за горло й задавити. Однак зараз схаменувся; зміркував, що небезпечно. Москаль докинув був до вогню кілька грубших патиків, так що місце було засильно освітлене. Він сидів високо на пни. Як би я кинувся на него, то могли побачити вартові, що пильнували виходу з холма при дорозі.

— „Коби зліз і відійшов два кроки поза пень!" думаю. „Там тінь, цілком темно... Але йому тут ліпше... гріеся... Хибаж завтра зачати наново? Нині вже й так пізно, бо забрав мені богато часу... не пропалю дибів... Колиж бо й завтра він готов тут засісти, грітися".

— Я став промишляти, якою то штукою задержатиб його завтра поза пнем, в найтемнійшім місци і як потому піддурити його, щоби пустив мене близше до себе... Міркую, думаю, і... вигадав. В корчах за пнем лежала викинена офіцирами глиняна фляшка з горівки. Через сю фляшку я вимудрував нову штуку.

— „Іван Іванович! чи як там тебе кличуть", промовив я шепотом до вартового. „Хочу тобі щось сказати, але присунься близше, щоби хто не вчув".

— Він глянув на мене счудуваний, але й цікавий.

— „Іван Іванович! Пеш горівку, по вашому водку?"

— Москалеви очи заіскрилися. Як не схопиться, та до мене.

— „У тебе водка?" питае, присідаючи.

— Шкода, що я тоді не вхопив за горло і не вдусив. Але вигадавши новий плян і приступаючи до його виконання, я забув за попередний.

— „Ні", кажу, „Іван Іванович, але завтра можу мати".

— „Завтра? Звідки возьмеш?" спитав. „Я не Іван Іванович, а Петро Петрович. Відки возьмеш? Даш і мені?"

(Дальше буде).

ПОРАДИВ.

Ішов циган дорогою,
Ляха доганяє.
А куди дорога?
Циган ся питає.
Іде я до мяста —
Цо ти хцеш, цигане?
З тобов товаржиство
Не тшимам, моспане!
Паночку, даруйте —
А деж ваші коні?
Бож пішки ходити
Для „пана" не гонір.
Якось в тамтім тижни,
Чи позатамтого,
Був я в дворі вашім —
Бачив добра много:
Корови, телята,
Вівці і ягнята,
Була чвірня коний,
Бричка як палата!
А ви по покоях
Собі проходжали
Тай усе під носом
„Кабани" шептали.
Цигаро велике
У роті тримали
Та чомусь страх злісні
Тоді виглядали. —
Єстесь ідіота!
Не бендзеш ніц ведзял,
Хоцяж би я вшистко
Тобе оповедзял. —
Не сердьтеся, пане, —
Що це за причина,
Що пішки ідете
Як я, циганина? —
Кедись так уперти,
Цигане, злодзею,
То ці повем правде,
Мосці-добродзею,
Же юж мое паньство
Пошло преч в дуракі,
Бо сеи збунтовалі
Те хлопі — лайдакі.
А вчорай — цигане —
Ох! — для боскей рани!
Наш Львовек заенлі
Те кромбрне кабани.
А я із теі злосці
Як пошедл до Шлвоми,
То вшистко пшегралем, —
Мам лиш две корони...
Ну — тераз циґане,
Якаж твоя рада?
Цо робіць, гди з пана
Зешедлесь на дзяда? —
Я вам скажу, пане,
Я би не журився,
Я-б з моста у воду
Тай зараз втопився. —

Степан Туз.

НА ЯКІ АДРЕСИ ПОСИЛАТИ ЖЕРТВИ ДО ЕВРОПИ?

На запити в сій справі відповідаємо Українцям американським і канадійським, що жертви на поміч українським жертвам війни в Европі, а також українським жовнірам, студентам, збігцям, голодуючим, на українські школи і т. п. слід посилати на такі адреси:

В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ:

Для українських жовнірів на адресу: **Dr. Stepan Smal-Stocky, Hotel Imperial, Prague, Czechoslovakia.**

Для українських студентів, що вчаться в українському університеті в Празі, також на тусаму адресу д-ра Стоцького, або на адресу: **Zivnostenska Banka, conto: Ukrainska Akademicna Hromada v C. S. R., Prague, Czechoslovakia.**

Для збігців з України і Галичини: **Ukrainsky Hromadsky Komitet, Serikova 3, Prague III, Czechoslovakia.**

В АВСТРІЇ:

Для українських збігців з Галичини: **Ukrainisches Hilfskomitee, Strozzigasse 32, T. 18, Wien VIII, Austria.**

Для українських студентів: **Ukrainischer Studenten Verein Sitsch, Theresiengasse 13, Wien XVIII, Austria.**

В НІМЕЧЧИНІ:

Для українських студентів: **Verein Ukrainischer Studenten in Deutschland, Berlin-Charlottenburg, Goethestrasse 67a, Germany.**

В ГАЛИЧИНІ:

Для товариств:

Комітет допомоги голодуючій молодіжі;

Фонд українських інвалідів;

Український Фонд воєнних вдовиць і сиріт;

Краєве Товариство охорони дітий і опіки над молодіжю;

На адресу: **Zemelnyj Bank Hipoteczny, ul. Fredra 7, Lemberg, East Galicia.**

На українські приватні школи: **Ukrainske Pedagogiczne Towarystwo, Rynok 10, Lemberg, East Galicia.**

При пересилці гроший (доляровими рекатами) треба все посилати листи і в них написати, на яку ціль призначена жертва.

Сей виказ містити-мемо від часу до часу у „Свободі".

Кождих земляків в Европі просимо подати нам зміни або доповнення в их адресах.

НОВІ КНИЖКИ.

Не прийшлося, фарса на 1. дію зі співами і танцями ....15 ц.
Щира правда, фарса на 1. дію......15 ц.
Еделвайс, образ з життя в 1. акті 15ц.
Зелена драма на IV. дії..........30 ц.
В подвійній силі, драма на IV. дії. .30 ц.
Доки сонце зійде, роса очі виїсть, драма в 4. діях..............40 ц.
Короткий підручник до науки німецької мови ....15 ц.
Замовлення і гроші належить слати на адресу:

„SVOBODA",
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ДОПИСІ

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

Справлення похибки.

Хвальна Редакціє: — Просимо помістити слідуюче вияснення щодо виказу закуплених бондів української позички з дня 2. лютого с. р.

В тім виказі оголошено між іншим, що з громади Джерзи Сити, Н. Дж., переслано 180 долярів через п. Павлика. До сього додаємо, що суму сю зложили односельчани села Даракова, пов. Теребовля, а збирали її і переслали Нестор Манорек Михайло Ґречин і Антін Ґречин.

Нестор Манорек,
Михайло Ґречин,
Антін Ґречин.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Звіт із розділених запомог.

Тов. „Злучність Родимців" в Ню Йорку подає до відома, що збірка $196.00, яку призбирано на село Заднишівці, скалацького повіту, зістала доручена тамошньому комітетови через В. Китая, який прибув до села 21-го грудня 1921. Комітет в Заднишівці прислав поіменний виказ на руки Івана Старика, поміж кого і в якій сумі запомога зістала розділена. Тут подаємо цей виказ:

По 7 дол. отримали: Марія Валяє, Юлька Малащук, Юлька Янкович, Варвара Мусял, сироти Ган. Шума, Іван Лятушинський, Федь Матусів, Франко Чорний і Франко Шемерда; по 6 дол.: Теодозія Цимбаліста, Агнішка Мигаль, Зофія Мигаль, Текля Хобуда, Павло Резнар, Олена Максимів і Текля Стахів; по 5 дол.: Марія Кнайзел, Антошка Янкович, Іван Філ, Палагна Каськів і Розалія Білик; по 4 дол.: Ксеня Резнар, Палагна Ґронська, Марія Захарків, Франка Осадчук, Марія Войтович, Марія Гевко і Матушко Шемерда; по 3 дол.: Агафія Шум, Марія Захаревич, Анна Кавцун, Теодора Хвалинська, Марія Грицина, Марія Стадницька і Тацка Мілещук; по 2 дол.: Текля Мала, Марія Гурська, Петро Мотика, Катерина Мілещук, Марія Білик, Текля Воснова і Антошка Валяє; по 1 дол.: Настя Резнар, Анна Мусял і Анна Захаревич.

Виплачена сума показує, що комітет виплатив 196 долярів.

Іменем вдів і сиріт складаємо сердечну подяку усім жертводавцям, що подали помічну руку у тяжкій потребі.

ЗА ТОВ. „ЗЛУЧ. РОДИМЦІВ":
Іван Старик, предс.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Звіт Ліги Горожан і Ветеранів Українців.

Повідомлення.

На підставі ухвали Зїзду Ліги Американських Горожан Українського Походженя і Ветеранів Українців", який відбувся в Филаделфії, Па., дня 10. січня, 1922, подається до загального відома касове справоздання за місяць січень 1922.

ПРИХІД:

На зїзді зложили:	
п. Григ. Пинюк, Алентавн, Па.	$ 10.00
п. Вас. Шабатура, Питсбург, Па.	5.00
о. Вол. Каськів, Трейтон, Н. Дж.	5.00
Надіслали:	
Громада Амстердам, Н. Й.	15.00
Громада Вілмингтон, Дел.	10.00
о. Л. Левицький, Пасейк, Н.Дж.	10.00
Громада з Трентон, Н. Дж.	15.00
Громада з Алентавн, Па.	25.00
Громада з Мінеаполіс, Минн.	10.00
Ліга в Клівленд, О.	14.00
Горожани:	
Мартин Пелех, Филаделфія, Па.	25.00
Мих. Вишиванюк, Филаделфія, Па.	10.00
Іван Пеленський і Стефан Слободян	25.00
Разом доходу було	$186.00

РОЗХІД:

Телеграми в місці і заграницю і телефони	19.49
Почтові видатки: розсилка меморіялів та книжок	103.49
Друк меморіялу (півтора тисячі примірників) і 1,500 листів, 500 листових паперів і 600 коверт	226.15
Подорож предсідателя і правного дорадника на конференцію до Ню Йорку	15.56
Дрібні видатки	49
Зворот коштів п. Стефана Ковалика до Вашингтону (пікетоване)	30.00
Разом розходу було	$395.18
Розхід	$395.18
Прихід	186.50
Недобір за січень	$208.68
Недобір з грудня 1921	151.43
Разом недобору	$360.11

Филаделфія, Па., 20. лютого, 1922.

За Тимчасовий Головний Уряд Ліги Американських Горожан Ветеранів Українців:

Мих. Рибак, секр. фін.
Теодор Гривей, предс.
Іван Боросевич, кас.

БАЛТИЙСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ЛІНІЯ
ВИЇЗД БЕЗ ПЕРЕСІДАННЯ З НЮ ЙОРКУ ДО:
ГАМБУРГ ... 3 класа ... $103.50
ДАНЦІГ ... $106.50 | $5 податки
ЛІБАВИ ... $110.00
ЗНАМЕНИТІ КОРАБЛІ ДВОШРУБОВІ ВІДПЛИВАЮТЬ
„ЕСТОНІЯ" ... 8. МАРТА
„ЛІТУАНІЯ" ... 22. МАРТА
Також можна їхати лінією на — Данціг — Галіфакс, Канада.
Зарезервуйте місце у наших уповажнених агентів у вашому місті, або BALTIC AMERICAN LINE, Inc., Gen'l. Pass. Agents, 9 Broadway, New York City.

Telephone Circle 1418

АВТОМОБІЛЬОВА ІНСТРУКЦІЯ.
Чи Ви є без роботи прийдіть до нас і навчіться фаху щоб не потрібували оглядатися все за звичайною роботою. Навчіться доброго платного фаху, заробляйте від 40 до 50 дол. тижнево по одержанню свідоцтва нас гарантуємо. ПАМЯТАЙТЕ що заки видасьте гроші на науку прийдіть і наслідіть наші...
Інформація від нашого інструктора оглядання автомобілів і демонстрацію наші машиновиі автомобілі і познайомитися як учимо наших учеників.
AREA AUTO SCHOOL, 146 West 56th Street, NEW YORK CITY

Григорій КУНАШЕВСЬКИЙ
ПРЕДСТАВИТЕЛЬ ВСІХ КОРАБЕЛЬНИХ ЛІНІЙ.
Шифкарти на всі найвигіднійші Кораблі.
Старанна опіка для родин.
Родимці! Бажаєте святкувати в краю надходячі СВЯТА, старайтесь замовити собі місце до відїзду, поневаж число відїжджаючих з кождим днем зростає.
Бажаєте вислати грошеву поміч оставшій в краю рідні, висилайте її сейчас, щоб рідня Ваша змогла в час ще на СВЯТА таку отримати.
За всякою порадою повинні віднестись з повним довірєм до знаної Вам старої фірми, где все полагоджуєсь точно і ретельно
G. KUHASHEVSKY, 179 E. 3rd ST., NEW YORK, N. Y.

БУДІВНИЧИЙ ЗДОРОВЛЯ НА ЗНЕСИЛЕНИЙ СТАН.
Пан Imro Medve, Alicia, Pa., пише: „Приїхала мені жена з Европи і від часу її приходу чулася все хора. Попробував я вже всіх докторів яких радили мені люди, однак вони не помагали її нічого. Відтак я купив її Вашого Босакового Гіркого Вина і від того часу сейчас почалася чути лїпше. Говорила мені що я повинен був купити її його сейчас на початку, а була би не терпіла так довго". В пізніших листах до нас він все пише: „Моя родина знаходиться в як найлїпшім стані здоровля від часу уживання Босакового Гіркого Вина. Щиро поручаю його кождій родині".
Лїпші похвали дає чоловік котрий вже переконався, яким цінним ліком є Босакове Гірке Вино. Зачніть уживати Босакове Гірке Вино ще днесь. Замовіть собі його від Вашого шторника, або пишіть по „Вказівки до будучности" до: Bosak Manufacturing Company, Scranton, Pa. —Adv.

ДР. АБОВИЧ
Говорить по українськи.
ЛІЧИТЬ ВСІ ХОРОБИ МУЩИН І ЖЕНЩИН.
Урядові години від 9. рано до 8. веч., в неділі до 1. пополудни.
329 E. 10th St., близько Avenue B, New York City.

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР
С. М. КАУФМАН, М. Д.
СПЕЦІЯЛІСТ ХРОНІЧНИХ І ВНУТРІШНИХ НЕДУГ І АКУШЕР.
Години приняття: від 9. рано до 9. вечер, в неділі до 4. пополудни.
111 E. 7th ST., NEW YORK, N. Y.

ВІД 10. СІЧНЯ С. Р.
ДОК. МЕД. МУСІЙ КАДЕЦЬ
50 ST. MARKS PL. (8th St.)
коло Другої Евені
буде приймати щоденно від 11—1 попол. й 6—8 вечер. У неділї і свята 9—1 попол.
Телефон: Dry Dock 1118.

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ
специяліст зі старого краю. Лічить недуги мущин і женщин, як внутрішні так і зовнішні. Переводить всякі операції. Дає недужим безплатну пораду.
DR. B. HOHENBERG
304 — 2nd AVENUE,
Межи 17. і 18. улицею
NEW YORK, N. Y.
Години офісові щоденно від 9-ої рано до 8-ої вечер.
Телефон 1882 Stuyvesant

СПЕЦІЯЛІСТ
НЕДУГ МУЩИН І ЖЕНЩИН
СПЕЦІЯЛІСТА ХРОНІЧНИХ НЕДУГ, КРОВИ, ШКІРИ, НЕРВІВ, ЖОЛУДКА І НИРОК.
Порада даром.
DR. ZINS
110 E. 16 ST., NEW YORK
Межи 4th Ave. і Irving Place.
Години від 9. рано до 8. вечер.
В неділї від 9. рано до 4. попол.

КАТАЛЬОГ
SICHOVY BAZAR

ТУРНЕ УКРАЇНСЬКОГО ХОРУ ПО ЕСПАНІЇ.

Нам надіслано такі відсомости про турне Українського Хора ім. Леонтовича по Еспанії. З 3-го листопаду по 17. грудня включно було дано 32 великих концерта в головних містах Еспанії (Bilbao, Pamplona, Burgol, Palencia, Oviedo, Orense, Vigo, Coruna, Ferrol, Valladolida, Wadrid, Cordoba, Malaga, Sevilla, Cadiz, Jerez, Barcelona) та ще в малих містах, назв яких не згадую.

Успіх був колосальний. На концерті в Мадриді була королева еспанська, яка запросила до своєї ложи диріґента й казала, що про український хор писали їй друзі з Лондону (про хор-капелю О. Кошиця). Рецензії скрізь були дуже гарні — всіх рецензій було понад пятьдесять. Умови праці були надзвичайно тяжкі, бо імпресаріо поспішав більше заробити на нас і тому переїзди робили майже що дня після концертів. Дуже часто траплялося, що по приїзді приходилося співати концерта не ївши, а по концерті зараз же знов у дорогу. На при кінці між подорожами були невеликі перерви.

Такі умови склалися не тільки по вині імпресаріо, бо можно булоб обмежити його бажання, але в цьому були винні й внутрішні суперечки в товаристві. Ці сварки повели до нового розпаду (9 членів та 13 членів-фундаторів). Але всеж таки можно булоб працювати ще, не дивлячись на сварки, колиб група в 9 чоловік членів-фундаторів, до яких приєдналися члени хору, не забажала їхати до Німеччини. Решта 14 чоловік (з них 13-членів-фундаторів) залишилася в Парижі. Тут до хору принято бувших членів капелі та нових співаків. Хор зараз має 19 чоловік. Той склад, який відїхав до Берліну, не може зараз виступати, бо не має деяких партій (наприклад альтової). Майже всі кращі жіночі голоси лишилися в т-ві, яке зараз в Парижі. Дуже тяжко було знайти працю. Пропозицій було багато, але все на пізніше, через місяць-другий. Зараз удалося нам заключити контракт на великий концерт з 23. I.—29. I. включно в театрі Champs-Elyses в салі „Комедія".

Це дуже порядний театр, в якому того року в великій салі капеля дала понад 30 концертів. Маємо пропозиції на провінцію у Франції та Голяндії; але остаточної згоди ще не маємо. Пропонують також в Німеччину з лютого, але їхати до Німеччини та вертати назад не має рації. На Меланку проти словянського Нового Року відбулась вечірка, улаштована членами Укр. Нац. Ради у Парижі. Було понад 50 гостей. Хоч Українці сваряться в Парижі не гірше ніж і в других осередках еміґрації, але вечірка була безпартійна й тому зійшлися майже всі.

POLES ASSAILED BY UKRAINIANS

DEMONSTRATIONS MADE AT TWO CONSULATES HERE.

Demonstrations against the Polish occupation of East Galicia were carried out to-day before the French and Polish Consulates and at the City Hall by the League of American Citizens and War Veterans of Ukrainian Extraction.

The groups, which had been at the City Hall and the French Consulate, met before the Polish Consulate at Third avenue and Fifty-seventh street, and burned a Polish flag they had brought. It was soaked in kerosene, then lighted and held aloft while the crowd cheered and sang "The Star Spangled Banner" and the Ukrainian anthem. No attempt was made to touch the Polish flag over the Consulate door.

Men in the uniform of the United States army and women, some of them in colorful native costumes, distributed handbills and pamphlets. There were no speeches on the street, but a meeting was held at Cooper Union at 2 P. M., at which F. H. La Guardia presided.

Speakers announced for the meeting included Dr. Simon Demydchuk, a Ukrainian patriot; Morgan T. Donnelly, former member of the Public Service Commission, and James A. Hamill.

One thousand of the demonstrators massed in front of the French Consulate at 9 East Fortieth street where they remained a half hour and then marched to the Polish Consulate. At the head of the veterans in uniform were Julius Rokitsky, formerly of the Seventtenth Infantry; and Theodore Seniv, formerly of the U. S. A. medical department. The City Hall group of about 1,000 was headed by Stephen Dembitsky, president of the league, which has headquarters at 217 East Sixth street.

Marchers Carried Placards.

Several policemen at the French consulate took from demonstrators quantities of the pamphlets. There was no resistance. The consulate was apparently deserted. The Ukrainian-Americans regard France as largely responsible for conditions on account of her support of Poland.

Some of the inscriptions on placards carried by the marchers were:

"Nine Million Ukrainians Enslaved by Poland."

"Down With Polish Tyranny in Eastern Europe."

"Two Hundred and Fifty Thousand Galician Ukrainians Died in Polish Prisons and Camps."

"America, Save Ukrainians in Galicia from the Hell of Polish Tyranny."

"The Ukrainian Population Is Being Exterminated in Provinces Occupied by Poland."

Charges Against Poles.

A handbill addressed to "Fellow citizens and veterans to the world war" makes a number of charges against the Poles. East Galicia it says, whose population is 70 per cent. Ukrainian and only 15 per cent Polish, is under the temporary military occupation of Poland, and Poland is there "subjecting over 3,500,000 Ukrainians to a cold, deliberate process of extermination."

A pamphelt entitled "For Whose Pleasure Shall they Die?" and published by the Ukrainian Defence Committee of 30 East Seventh street, was also distributed.

(The Sun, New York City, February 22, 1922).

Ярополк.

ПОЛКОВНИК ШПАК.

(Історичний шкіц з часів Паліївщини 1702. р.)

(Малий фейлетон).

Різдво.

Пан Федір Білоцький, козацький сотник, третій день без перерви гнав на північ у своє Полісся, щоб на час поспіти. Ще один день, а побачить знов рідню, батька, неньку і свою Ганну. Для неї він жив, для неї і смерть не страшна.

Кров і Молоко — личко Ганни, сама мов русалка.

Спалені села, двори.

Вже зорі посходили, як на двір пана Васька Білоцького чвалом заїхало кілька коней. Їздці застукали до воріт. Відчинилися.

„Батьку!"

У світлиці приняла його мати.

Оглянувся за Ганною.

„Нема вже нашої Ганни — Ляхи Татарам продали"...

*

„Не жалуйте крови!" — гукав полковник Шпак, вїзджаючи на ринок у Немирові. Богатий жупан на нім, із золототканої камки, а кінь весь у сріблі.

Із замку привели старостинського губернатора, кількох Єзуїтів та польських шляхтичів, що туди скрилися. Горіли деревляні доми, горіло гніздо зненавидженої ляцької влади. Двірські козаки всі перейшли до полковника Шпака, ведуть розправу зі своїми панами.

„Тільки жінок не вбивати!" — дав наказ полковник. Очі його горіли диким вогнем, але тільки вони одні говорили, сам супокійно сидів на коні, навіть шаблі не виймав.

А молодці гуляли. Все що на душі начипіло, вибухло тепер ясним горячим полумям.

З Єзуїта шкуру дерли живцем, кожда капля крови, що спадала на голоду землю, вправляла їх в екстазу.

„Поволи ріж, нехай знає, як батька мого різати казав!"

А в замку палав огонь. Вже завалилися будівлі й серед сього пекла сторчали горіючі високі стовпи.

Козаки бенкетували.

Пустили вільно піймаких драгунів та завели з ними двобої.

„Ану! Хто має з ними порахунки?"

І виходив старий дидько, ликом підперезаний, кидав свій ціп, плював у руки.

„Держись, Ляше! Брав ти в мене послідне зерно? Держав коні в моїй хаті? А се за мою Настуню..." додавав, хватаючи драгуна попід боки. Коротке змагання і драгун летів у полумя, розмахуючи руками. Як котрий вилазив, то його списом назад завертали.

Спокійно дивися полковник Шпак, як горів шляхетський добуток. Нищив народ всякі польські книги й документи, щоби слід польської власти над собою затерти.

Курилася свіжа, горяча кров.

Дружина пана Шпака зібрала Ляшки вродливі, молоді, білолиці...

Довго ще горів. Немирів, мстився народ.

„За мною молодці!"

Темна ніч. У степу дудніли кінські копита.

Їхали козаки пана Шпака, вели із собою білолиці Ляшки. Минули боком Браслав, все на полудне, і зникли в степу.

Осінній погідний день, в малім татарськім місточку Дубосарах людно.

-длїі о нд.д

„Кажи, нема моеї Ганни?" — питає полковник Шпак старого аґу.

„Ні... Мої люде аж в Царгороді, в самім султанськім гаремі розпитували... Нема твоєї Ганни... В дорозі певно десь загинула, а може до Малої Азії продали..."

„Помсти, крови!"

Дивився холодно на плач жінок, що в ясир вандрували.

І знов їхала збройна дружина степами, минаючи Браслав, попід Шпиків, знаним шляхом, лишаючи за собою звалища ляцьких дворів.

Лунала Поділлем грізна слава полковника Шпака. Дрожали білолиці Ляшки, слухаючи оповідань про местника.

Під саму камянецьку твердиню підїздив з молодцями та світив Ляхам ясно.

Палали ляцькі двори.

Минули роки. Зникла Шпакова дружина затерлося в людській памяти його імя. Ще десь у старих актах лишилися спомини про очайдушного козака і ті припали пилом.

Тільки між народом жива ще назва Шпакового шляху. Чому його так звуть, хто його так прозвав, ніхто вам не скаже. (Полковник Федір Білоцький, званий „Шпаком" український шляхтич, се історична особа, яка жила з кінцем 17. і початком 18. століття на Поділлю й була пострахом польських наїздників. „Шпаковий шлях" починався коло Немирова, й йшов на полудне між Красним і Браславом і скручував на полудневий схід у напрямі до Дубоссар над Дністром, куда Шпак з пімсти перепроваджував ясир Татарам).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ПОЗІР! ПОЗІР! ПОЗІР!
Вже маємо на складі
РАХУНКОВІ КНИЖОЧКИ
до скорого множення, очислювання платні, міри, ваги, площі, повмісти і других бизнесових обчислень.
Ціна примірника, оправленого в тверду полотняну оправу 50 ЦЕНТІВ.
Пишіть на адресу:
"SVOBODA",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Пошукую в важній справі ВАСИЛЯ СТЕПАНА, свого краяна. Походить з села Стрільбичі, пов. Старий Самбір, Гал. Має знаходитися у Ню Йорку. Хтоби о нім знав або він сам, прошу голоситися до: Nich. Mochak, 1005 Carson St., S. S. Pittsburgh, Pa. 41-46

ПЕТРО БАРАН, літ 42, родом з села Єшкова, пов. Підгайці, котрий в червні 1921 р. був в New Haven, Conn., зволить подати свою адресу в дуже пильній справі до: M. Sen, Box 392, Little Falls, N. Y. 45-46

НА ПРОДАЖ гросерня і делікатесен в Ню Йорку в українській дільниці. Ціна приступна. Голоситись під ч. 426 E. 17th St., New York, N. Y. 40-52

Пошукую краянку АНТОШКУ ПАЛАНИЧКУ, з Підкаміня, Броди, Галичина. Має перебувати в Ню Йорку або в Балтимор. Імени її мужа не знаю, а походить з Лішовиць. Хтоби о ній знав або вона сама, прошу голоситись до: ВАРВАРКИ БУКАЙ, 1239 Apple St., Wilmington, Del. 44-46

Пошукую ПЕТРА ШКІЛЬНЮКА з села Капущиці, пов. Борщів. Має перебувати в Winnipeg, Man., Canada. Хто би про него знав або він сам, прошу зголоситися до: Michael Janek, 155 First St., Elizabethport, N. J. 46-47

НА СПРОДАЖ гросерня в ціні $1200. Торг тижневий $300.00. Рент $20.00 місячно. 45-46

BOARDING HOUSE. 18 покоїв, рент $108.00 місячно, чистий дохід около $200.00 місячно. Ціна $2600, готівки $1800 а решта на сплати. Голоситися до: YELLEY & BILANOW CO., 799 Broadway, Room 536-537, New York, N. Y. Tel. Stuyvesant 5781.

РІДКА НАГОДА.
Фарма 70 акрів доброї землі, мурований дім з 8 кімнат, велика барна під хатою, все в добрім стані, 2 милі до міста, колеї і стріт-кар. Мусить бути спродана сейчас. Ціна $4.000, готівкою $1200. Фарма 28 акрів, добрі будинки. Ціна $2600, готівкою $1000. Богато инших фарм. Пишіть по циркулярі. — Joseph Mozynsky, Quakertown, Pa. 45,46,50,52

ФАРМИ НА ПРОДАЖ.
Florida, Everglades, 10 акрів і більше по $50.00 акер, чорна земля; на легкі сплати. 320 акрів по $30.00 акер. 640 акрів по $25.00. Пишіть сейчас до: Geo. Semiotowicz, 223 Republic Bldg., Miami, Fla. 44-51

РОДИМЦІ! ФАРМИ НА СПРОДАЖ.
Знаю кілька фарм на спродаж які знаходяться в дуже добрих околицях і дуже урожайні. Добрий збут на маркетах. Фарми з добрим інвентаром які можна набути по умірковaних цінах. Я не є агент, лише робітник в молочарни де фармери возять молоко на продаж і єсьм обзнакомлений з околицями та знаю вартість землі. Тому, хто хоче набути добру фарму по умірковaній ціні, нехай голоситься до мене: Wm. Syniuk, P. O. Boonville, N. Y. 45-46

КАЛЄНДАР „ПРОСВІТА"
НА 1922 РІК.
Ціна 75 центів з пересилкою.
Пишіть на адресу:
"SVOBODA",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

УКРАЇНСЬКИЙ БАЗАР І КНИГАРНЯ ІМ. Т. ШЕВЧЕНКА
має великий склад книжок всякого рода: Історії, Повісти, Оповідання, Байки, Співанники, Молитвенники, Церковні Книги, Образи релігійні і патріотичні, Стінні календарі, Перемінні картки і много інших річей як: Вишивані сорочки, Обруси, Фартушки, Краватки, Хустки, Взори до вишивання, Канва і Нитки Д. М. С., Вироби з коралів, Гердани женські і мужські, папіроси і вирізування до роблення паньського платя. Катальог даром. Адресуйте:
UKRAINA KNYHARNIA,
168 E. 4th St., New York, N. Y.

ПІДРУЧНИЙ (КИШИНКОВИЙ) КАЛЄНДАРИК
на звичайний рік
1922
в тривалій циратовій оправі.
Ціна 10 центів з пересилкою.
Пишіть на адресу:
"SVOBODA",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ДО КРАЮ
можете відїхати кождого хто схоче працювати на кораблях в часі путі при легкім занятію. Пашпорти на кораблі безплатно. Зверніться до:
GREENWICH LABOR AGENCY,
129 Greenwich Street,
New York, N. Y.

ВАСИЛЬ І МАРІЯ МУЗИКА
Український Погребник

Без різниці в котрій стороні Шікаго або околиці живете, телефонуйте по МУЗИКИ і заощадите гроші.
2231 W. CHICAGO AVE.
Tel. Seeley 4252 і West 6557